Leírás a „MESTERSÉGEM CÍMERE... – Körmendi és Vas megyei iparoscégérek és cégtáblák” című kiállításról

A kiállítás időtartama:	2019. 06. 22. – 2019. 10. 31.
A kiállítás helyszíne:	Körmend, kastély, Parádés Istálló
A kiállítás rendezői:	Vargáné Lóránt Andrea történész-muzeológus, Móricz Péter történész-muzeológus, intézményegység vezető

A kiállítást Gráfik Imre néprajzkutató nyitotta meg 2019. június 22-én, Múzeumok Éjszakáján.
A kiállításban mesterségek szerint tagolva mutattuk be a körmendi és Vas megyei iparosokhoz kötődő cégéreket és cégtáblákat. Törekedtünk a tárgyi sokszínűségre is, így külön tárlókban kaptak helyet az egyes szakmákat reprezentáló szerszámok, késztermékek, fotók és iratok. Ehhez elsősorban az intézmény gyűjteményi anyagára építettünk, hiszen a múzeum a megalakulása óta gyűjti az ipartörténeti emlékeket, s ennek következtében igen gazdag anyagot őriz. Ennek egy fontos szelete a 2014-ben megnyitott "Körmend és a Batthyányak évszázadai" című kiállításunkban megtekinthető. Azonban az ipartörténeti gyűjtemény nagyobbik része (s ezáltal számos műhely anyaga) még soha nem volt kiállítva, hanem a raktárhelyiségekben várta sorsának jobbra fordulását, holott történeti és esztétikai értékük, valamint kuriozitásuk miatt ezek a darabok is megérdemelték a nagyközönség figyelmét. Ezért is hoztuk létre ezt a kiállítást, melyen – az állandó kiállításban megjelenítetteken kívül – más szakmák és iparosok is képviseltethetnék magukat, úgy, mint

1. fogműves, gyógyszerész: Kahr József fogműves, Kovács Sándor és Sonnevend György patikusok
2. asztalos: Huszár József, a Kovácsik dinasztia és Gorza Sándor asztalosok
3. kötélgyártó: Dáme kötélgyártó dinasztia
4. szoba- és címfestő: Komjáthy Kálmán, Bedőcs Gyula, Bisitz Géza szobafestők, Végh József címfestő
5. szíjgyártó: Németh József szíjgyártó
6. kovács, lakatos: Szántó László és Szántó György kovácsok, Ditz Lajos lakatos
7. szabó: Csihar József, Orbán János, Gölicz József, Csácsics József szabók
8. fodrász, borbély: Mikus György és Pirity Lajos fodrászok.

A saját gyűjteményi anyagon kívül Vas megyei (Savaria Múzeum, Kőszegi Városi Múzeum) és

országos intézménytől (Néprajzi Múzeum) kölcsönöztünk műtárgyakat, hogy a bemutatni kívánt mesterségek közül minél szélesebb kört fedjünk le. A Vas megye közterein ma is látható régi vagy kortárs cégérekről pedig a tablókon láthattak válogatást az érdeklődök. A látogatói élmény fokozása érdekében egy szabóműhely enteriőrt is berendeztünk a kiállításon.

A vizualitás mellett nagy hangsúlyt igyekeztünk fektetni az ismeretátadásra is. Ehhez nem csak a cégérállítás történetéről, de az azokon megjelenő iparágakról és iparosokról is információkat kaphattak a látogatók. Így közvetve, a cégéreken és a tárlókban elhelyezett ipartörténeti emlékeken keresztül Körmend és Vas megye ipartörténetének egy fontos szelete, kihalt és kihalófélben lévő szakmák elevenedtek meg a tárlaton. Ez azért volt különösen fontos számunkra, mert így a kiállítás közvetlenül hozzájárult az intézménynek a helyi kisipari hagyományok életben tartásáért tett erőfeszítéseihez.

A kiállítás célcsoportjául a körmendi és Körmend környéki lakosságot határoztuk meg. Mivel kiemelt turisztikai időszakban, illetve Körmend város két legjelentősebb rendezvényének (Körmendi Napok és Körmend Város Ünnepnapjai) időpontjában valósult meg a tárlat, ezért nagy érdeklődésre számítottunk. Ezen belül is kiemelten vártuk a helyi iskolás csoportokat, pályaválasztás előtt álló fiatalokat. A kiállítást fennállása alatt 4600 fő tekintette meg. Külön bevétele a tárlatnak nem volt, mivel a látogatók egy jeggyel tekinthették meg a múzeum összes kiállítását. Múzeumok éjszakáján és a Körmendi Napokon a kiállításhoz kapcsolódó ingyenes kézműves foglalkozáson vehettek részt az érdeklődők.

A kiállításhoz készült 500 példányban egy vezető füzet, mely A/5-ös formátumban, 24 oldalon, gazdag képanyaggal illusztrálva mutatja be a körmendi és Vas megyei iparoscégéreket és cégtáblákát. A kiállításvezetőben feltüntettük az NKA nevét és emblémáját.

Fotódokumentáció

HABER
FOTO
BAUER

KOVACSICS JÁNOS
ÉPÜLET és BUTOR
ASZTALOS
HUSZÁR JÓZSEF

METHYL-
ATROPIN-
BROM
AQUA
ARBOL:
Grégyszerű üvegek a Kőrmendi „Orvosház" grégyszerűiből,
19-20. század

SZÍJGYÁRTÓ
A szíjgyártók és nyergesmesterek a legtöbb magyar iparosok közé tartoznak, a ruházathoz, lószerszámok, különböző használati tárgyakhoz való szíjazatot készítettek. Más bőrműves szakmákhoz hasonlóan eleinte maguk végezték a bőrfeldolgozást, ám a 18. századtól kezdve a vargáktól és timárokto vásárolták a készbőrt. A szíjgyártók termékei iránti kereslet a 20. század második felében – a tőállomány fogyásával – drasztikusan lecsökkent, mára pedig a kihalás szélére szorították a mesterséget.
A szíjgyártó munka két legjellentősebb része a szabás és a varrás. Szerszámaik főleg kézszerszámok, melyek közül a legfontosabb a csikó vagy varrószék: ennek pofája közé szorítják a munkadarabot és így varrják. Használnak még különféle kalapácsokat, bőrvágó késeket, varrótűrakat és tűket.
Cégjelzéseik igen gyakran az ún. beszélő cégérekhez sorolhatók, hiszen leggyakoribb kézitermékeiket, a lószerszámot ábrázolták. Az itt látható figurális darab, amely egyelőre nincs azonosítva Szántó György kovácsmester munkáját dicséri, Horváth József szíjgyártó műhelye előtt függött a Bástya utcában. Megfigyelhetők rajta a kantár részei, úgymint a szőlő, a szemőlk, a szár, valamint a pofa-, tarkó és egyéb szíjak. A szíjgyártó foglalkozást ürte Németh József és testvére, Imre is: utóbbitól származnak a kiállított darabok.
A kőrmendi Németh-József szíjgyártó műhelye 1930-ban
Szíjgyártó cégér. Kőszeg: Városi Múzeum tulajdonában

Vigh József szoba- és címfestő által készített Élixem tábla, 20. század második fele
Festőmunkás dobozban eszközök, 1970-es évek közepe
Szegélyező ecset, 1950-es évek

SZOBAFESTŐ
CÍMERFESTŐ
Szobafestő
cím bútor festő
Mázolo
PŐCZE.K
KÖNYVKÖTÉSZET
IMAKÖNYV
TANKÖNYV
ÉS PAPIR
KERESKEDÉSE

DETZ
SZANTO LASZ
KOVACSMESTER

Csihar József
Férfi szabó
SINGER

HABER
FOTO
SALAMON
URI és NŐI
DIVATSZÁP
Bauer J.

FOGADÓS
KOCSMÁROS

RÁTKAI TESTVÉREK
VEGYESKERESKEDÉSE

Körmend, 2020. január 10.

Móricz Péter
Intézményegység vezető
Dr. Batthyány-Strattmann László Múzeum

DR. BATTHYÁNY-STRATTMANN LÁSZLÓ MÚZEUM
KÖRMEND